

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Johanna Halonen

20.3.2025
Tulli/2025/00264

Valtiovarainministeriö
kirjaamo.vm@gov.fi

Lausunto

VN/1193/2025

Tullin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Tullilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Tulli kiittää mahdollisuudesta osallistua asian valmisteluun ja lausuu asiasta kunnioittaen seuraavaa:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan harmaan talouden selvitysyksikön toimialan laajentamista koskemaan myös muussa kuin organisaatiohenkilöasemassa olevien luonnollisten henkilöiden toimintaan. Selvitysyksikkö voisi jatkossa laatia ilmiöselvityksiä harmaan talouden ilmiöistä liittyen kaikkien luonnollisten henkilöiden toimintaan sekä laatia velvoitteidenhoitoselvityksiä myös sellaisista luonnollisista henkilöistä, joilla ei ole kytkeä organisaatioihin asemansa tai omistustensa perusteella.

Tulli esittää, että velvoitteidenhoitoselvitysten laatiminen luonnollisista henkilöistä voisi olla perusteltua rajatusti esimerkiksi silloin, kun selvitys liittyy mahdolliseen tutkittavana tai tarkastettavana olevaan toimialaan, elinkeinotoimintaan tai siihen liittyvän toiminnan selvittämiseen, jolla voi olla merkitystä harmaan talouden torjunnan kannalta. Käytännön tullityössä on havaittu, että elinkeinoharjoittajat saattavat tullata Suomeen tuotteita elinkeinotoimintaansa omissa nimissään ja henkilötunnuksella yrityksen Y-tunnuksen sijaan. Velvoitteidenhoitoselvitysten laatiminen voisi siten olla perusteltua organisaatiohenkilöasemassa olevista luonnollisista henkilöistä sekä tilanteissa, joissa viranomaisella on tarve saada tietoa taloudellisen toiminnan tosiasiallisesta luonteesta, esimerkiksi silloin, kun liiketoiminnan muodollinen rakenne ei vastaa sen todellista toimintamallia.

Rajattu toimivallan laajennus voisi parantaa Tullin mahdollisuuksia saada tietoa yksityishenkilöistä, joiden toiminnan selvittäminen on tarpeen Tullilain 2 §:n 7 kohdan mukaisissa Tullin tehtäväksi säädettyissä valvontatehtävissä. Tullirikosten torjunnan näkökulmasta velvoitteidenhoitoselvitykseltä saatavia tietoja voitaisiin hyödyntää muun muassa huumausainerikosten, alkoholirikosten ja salakuljetuksen tapausten selvittämisessä sekä bulvaanitalanteissa todellisten toimijoiden ja edunsaajien tunnistamisen apuna.

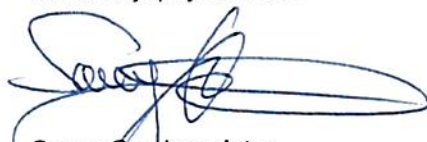
Esityksessä ehdotetaan, että esitutkintaviranomaiset voisivat jatkossa pyytää velvoitteidenhoitoselvitystä myös rikosten paljastamista varten. Lisäksi esitutkintaviranomaisten velvoitteidenhoitoselvityksen pyytämistä rajaavat erillisvaatimukset poistettaisiin.

Tältä osin Tulli toteaa Tullilla olevan jo nykyisellään mahdollisuus käyttää velvoitteidenhoitoselvityksiä rikosten estämiseen ja paljastamiseen HTSY-lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Ehdotettu muutos ei siten käytännössä laajentaisi Tullin nykyisiä toimivaltuuksia saada velvoitteidenhoitoselvitys rikosten ennalta estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Tulli pitää kuitenkin kannatettavana esityksessä ehdotettua mallia, jolla yhdenmukaistettaisiin HTSY-lain 6 §:n 1 momentin 11 kohdan sanamuotoilu Tullin osalta vastaamaan muiden esitutkintaviranomaisten tehtävistä säädettyä. Ehdotettu yhdenmukaistaminen selkeyttäisi sääntelyä ja helpottaisi lain soveltamista.

Tulli kannattaa niin ikään ehdotettua muutosta, jolla esitutkintaviranomaisten velvoitteidenhoitoselvitysten pyytämistä rajaavat vaatimukset rikoksen enimmäisrangaistuksesta sekä tapahtumisesta organisaation toiminnassa tai organisaatiota hyväksi käyttäen poistettaisiin. Tältä osin Tullin tiedonsaantioikeus laajenisi hieman nykytilaan verrattuna, sillä jatkossa velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin pyytää rikosten selvittämistarkoituksiin käytännössä kaikista tullirikoksiksi katsottavista rikoksista ilman aiempia rajoituksia. Tullitoimenpiteen suorittamisen käyttötarkoituksiin, eli esimerkiksi rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen, Tullilla on jo nykyisellään mahdollisuus saada velvoitteidenhoitoselvitys riippumatta siitä, onko rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus vähintään yksi vuosi vankeutta ja epäilläänkö rikoksen tapahtuneen organisaation toiminnassa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että ilmiöselvityksiä varten kerättyä tietoa voitaisiin säilyttää pidempään ja käyttää useampaan tarkoitukseen. Tulli katsoo, että tämä muutos voi parantaa viranomaisten mahdollisuuksia hyödyntää aiemmin kerättyä tietoa harmaan talouden torjunnassa sekä lisätä tiedonhallinnan tehokkuutta. Ilmiöselvityksiä varten kerättyjen tietojen säilytysajan pidentämisellä ja mahdollistamisella niiden käyttö useampaan ilmiöselvitykseen voidaan nähdä olevan Tullin ja muidenkin viranomaisten toimintaa tehostavia vaikutuksia sen suhteen, että selvitysyksikkö kykenisi tuottamaan ilmiöselvityksiä nykyistä nopeammin ja kustannustehokkaammin sekä tuottamaan viranomaisten tietotarpeita entistäkin paremmin palvelevia ilmiöselvityksiä.

Yhteenvedona Tulli toteaa, että ehdotetut muutokset voivat vahvistaa viranomaisten kykyä torjua harmaata taloutta ja talousrikollisuutta sekä edistää tullirikosten selvittämistä, ennalta estämistä ja paljastamista.

Samy Gardemeister
Johtaja

HALONEN
JOHANNA
91266384W

Digitaalinen allekirjoitus:
HALONEN JOHANNA
91266384W
Päiväys: 2025.03.20 09:11:04
+02'00'

Johanna Halonen
Tulliylitarkastaja

Liitteet

Jakelu Valtiovarainministeriö
Tiedoksi Tullin valvontaosasto

Vastausosoite